

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donasnjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utraživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 12 para peti redak ili po pogodbi. — Priobćena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redu. — Neifrancirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Što govore talijanaši i visoka vlada.

U Zadru ide našima kao uvijek od nekoliko godina. Ako će se zabavljati u zatvorenom, talijanaška gospoda mogu to kad im se svidi i kad im se ne rači razližati stakla, iznimno dozvoliti, ali ako se Hrvati usude izaći na ulicu ili proći u većem broju i samo pokraj Zadra, gospoda pobjesne, pa udri u urlikanje, zviždanje, bacanje kamenja, pogrdjivanje i tvorne napadaje.

Krivo je mnenje da to čini fukara, dječurlija ili plaćena ulica. Ne, to rađe gospoda zadarska: činovnici, akademčičari, doktori, gospodje i gospodjice. Njima, pa i gospodjama zadarskim nazivati nas najpogrdnijim imenima, gnjusno se odlikovati u liepim kretanjima, dika je. Njima, pa činovnicima i izobraženju ruci zadarskoj napasti mirno čeljade, deset, dvadeset, osamdeset, koliko ih god bilo, na jednoga, izlemati ga, izmrcvariti ga, to je junaštvo. Njima svima, koliko muškarcim, toliko i ženkinjama urlikati, ružiti, sramotiti najgnusnijim rječenicama, zahtjev je njihove obiteljske časti, obiteljske čestitosti, obiteljskog uzgoja. Zadarskim gospodjama najobljubljenija rieč je u demonstracijama protiv Hrvatima nazivati ih jarćima...

Mi talijanašim i njihovim gospodjama čestitamo, ta mi znamo da rađe po svom običaju, koji je poznat širom Dalmacije kao uzoran...

Jer nije baš da oni mrze nas Hrvate. Ne. Oni nam dopuštaju u kućam zatvorenim zabave sokolske, dakle gimnastičke i plesne, ali sve ostalo je izaziv, nastanito na ulici.

Glasilo talijanaša nam uprav tako poručuje. Za što ga ne slušati i ne poslušati? „Dalmata“ dakle pripovieda, da se ima imati obzira prema većini zadarskog pučanstva i da se ne smije upriječivati izazovne i suviše šetnje. Te šetnje da postaju užasnim izazovom Zadru, navlastito ako su praćene hrvatskom glazhom, koja ih udarala po javnim i ulicam one koracnice hrvatske, koje za Zadar poprimaju neprijateljski značaj.

Takove neprijateljske izazove, govori „Dalmata“, treba zabraniti, jer inače se „d o g o d i što se mora dogoditi.“

A što se to mora dogoditi po „Dalmati“? Ništa osobita: „Hrvatske koracnice užasno su izviđane i građanstvo osobito neprijateljski je razpoloženo prema tim šetnjama.“

Neprijateljsko razpoloženje očituje se u pogrdjivanju, u navali štapovima, kamenjem i sličnim, a onda u napadajima na mirne i neuduzne ljude.

Po „Dalmati“ svi ti napadaji su opravdani, jer Hrvati izazivaju kad god dodju ili prodju mimo Zadar sa trobojnim vrpacem ili kad pjevaju svoje pjesme ili udaraju svoje koracnice.

Po „Dalmati“ takva šta se ne smije događati. Vlada ne smije dozvoljavati da Hrvati dolaze ili mimo Zadar prolaze. Hrvati kad to rađe moraju biti bez svog znaka, moraju se izkrcavati posve privatno i bez udarati ili pjevatili glasno govori. Inače oni ogorčavaju i uzrujavaju građane zadarske.

„Nerazumljivo je, govori „Dalmata“, kako je vlada, svjestna te uzrujanosti zadarskog građanstva prema izkazima koji ju vrijeđaju u najdražim čustvima, mogla dopustiti i glazbe i izkrcavanje, ne samo nego i dopustiti udaranje hrvatskih koracnica u sru Zadra.“

„Ne umanjuje nego povećava krivnju vlade okolnost da su sokolski i glazba hrvatska prolazili između bajuneta koje su ih čuvali.“

„U ovakim slučajevima, govori „Dalmata“, mora se u prvom redu čuvati Zadar: čustvo ogromne većine građanstva mora se poštivati, Zadar nije zadnji grad Dalmacije i Zadar je dostojan da se po zaslugi od njega ima obzira.“

Vlada mora za to drugi puta poslušati „Dalmatu“ iz obzira prema netaknjivom i intangibilu značaju Zadra.

Dakle što hoće talijanaši?

Oni hoće da mi u Zadru, u našem gradu, u središtu občine sa većinom našeg pučanstva, ne smijemo na ulicu izlaziti kao slobodni građani, oni hoće da mi nesmijemo imati na sebi znaka naše narodnosti, oni hoće da mi sa našim društvima ne smijemo se na ulicu pokazati, da mi na našoj zemlji nesmijemo naše pjesme pjevati, da naše glazbe nesmiju u Zadru čuti se. Oni još hoće da mi mimo Zadra kao Hrvati nesmijemo prolaziti pjevajući našu himnu.

Eh, pa dobro, razumijemo, pa ćemo mi već naučiti nježna talijanaška ušesa na hrvatsku pjesmu baš u sru Zadra, i njihove oči će se priviknuti na crvenu boju sokolskih košulja baš u sru Zadra. Vidjet ćemo se još.

Nu do tada biti će talijanaši toliko mudri i pametni da nas u bezobraznosti svojoj ne uče što njih vriedja i izaziva. Ta i mi smo ljudi, pa bi se mogli naučiti od njih što je za nas u ovoj zemlji hrvatskoj uvredljivo i izazovno. Mogli bi i mi postati posve nježnog sluha i oštrog vida.

Ta mi smo u našoj zemlji. Mi smo većina i moramo biti gospodujući živali. Talijanaši moraju u našoj zemlji biti mirni, snošljivi i zadovoljni da ih se pušta zabavljati u njihovim kućam i društvima. Ali oni se širom ove zemlje zabavljaju i na javnim ulicam i na javnim trgovima. Oni ne razmišljaju da je to s njihove strane krvava za nas uvreda dok se u Zadru ponašaju kako sami imadu obraza javno se u novinama hvaliti.

Istina, oni imadu pravo podnašati se kako čine, jer ih štiti vlada i hrvatska dobrota.

Štiti ih vlada, jer u svim sličnim prigodam dobavi bajunete, iza kojih oni mogu mirno urlikati, a mi smo primorani, kako se talijanaši hvale, ići zaokruženi žandarima. „Sličimo, kaže talijanski list, tada čoporu osuđenih zločinaca, koji štite bajunete da ne bude od mnoštva ličžovni, ili čoporu okuženih, koji radi straha od okuženja, bivaju ođalečeni od gradskih ulica.“

I vladin list hvale se da su naši bili dopraćeni oružanom silom, koja ih je imala štiti od biesra Zadrana.

Na taj način vriedjaju nas dogovorno i vlada i njihovi prijatelji u Zadru, koji složno hoće da dokažu, da je nami Hrvatima u Zadru potrebna zaštita viedti, ako ćemo da se preko tog grada prošećemo.

Ali to je gnjusna laž i podlo izazivanje, jer mi smo uvijek tražili da nam bude dozvoljeno raditi u Zadru sve, što je dopušteno Hrvat u svojoj kući, na svojem zemljištu. Nu vlada je tako brižna, pa nam sve to zabranjuje, a samo kad i kada dopuštava nam da budemo napadnuti od zadarske gospode zaštićene bajunetima.

A ta vladina igra treba da prestane. Ona mora Hrvatima dozvoliti u Zadru i izletu i glazbu i izletnu šetnju i pjevanje hrvatsko, kao u svakom drugom našem gradu.

Mi njezine izazivne zaštite ne ćemo, ne trebamo je, suvišna nam je i ponizujuća. Mi smo na svom zemljištu i gospodari u svojoj zemlji. Red ćemo znati uzdržati sami.

Zašto dakle da bude baš u Zadru zabranjeno razvijanje naše zastave, obdržavanje toliko traženog sleta? Zašto da nam se uzkratuje sloboda djelovanja, sloboda da na hrvatskom tlu budemo sinovi naše zemlje?

Ta vladi radi proračunano, saimo da nas talijanaši mogu nekažnjeno vrijeđati i izazivati, te ona onda uzumogne izaći sa praznim prietnjam i zahtjevom državne policije.

Nu mi se uzdamo u svijest našeg naroda, koji vladi neće ići na liepak. Zadar je naš po pučanstvu i po položaju. Mi ćemo sami ukrotiti štice vlade samom našom narodnom silom. Ne treba nam za to ni državne policije, ni zadarskih bodova. Nami treba u Zadru samo slobodne kretnje, slobode građanske, da možemo izaći ne zaštićeni bajunetom, koje štite u istinu, samo zadarsku fukarsku gospodu.

Tada, i jedino tada vidjet će talijani da moraju biti pokorni i mirni, te da moraju poštivati većinu u hrvatskoj zemlji. Tada i jedino tada, kad vlada ne bude štitiila svojim bajunetam objestne izazivače hrvatske uzprilji-

vosti, biti će u Zadru mir i hrvatska trobojnica lepršat će pònošno i nesmetano nad stariim hrvatskim gradom Zadrom. A zagrižljivac i podmukli rovar „Dalmata“ sa svojim drugom Božićem vidjet će tada, da je osjetljivost njegovih samo prividna, da su oni u istinu pitomi, kao i svi kukavni stvorovi ovoga svijeta.

Političke viedti.

O narodnom vieću. Predzadnja „Crvena Hrvatska“ bavi se u uvodnom mjestu ustanovom narodnog vieća i na završetku veli: „Narodno vieće predstavljaju sebi neki kao nekakovu diktatorsku vlast nad ukupnim narodom. Mi takovi idealiste nismo, a ipak uvjereni smo o potrebi narodnog vieća ili bolje o potrebi, da se naši ljudi sastanu u odlučnim časovima, te porazgovore o obćim prilikama u domovini. Ne treba da oni svaki put glasuju rezoluciju, ne treba da javno davaju upute narodu, kako treba da postupa, već je dosta da se sastanu, da čuju jeđan drugoga. Sporedno je i to, hoće li oni imati od dotičnih stranaka formalni mandat, da odlučuju. Ako hoće da trajno vriedi ne smije aparat da bude odviše komplikiran. Glavno je, da bude dogovora, da se ljudi sastanu i da prije nego će n. pr. Hrvatska što odlučiti, čuje što Dalmacija misli i obratno. Ne bude li toga, lako bi se moglo dogoditi, da nas odlučan čas nađe smetene i da jedna pokrajina bude odlučivati bez druge.“

Istarski sabor. U prošlu subotu obdržavana je druga sjednica istarskog sabora. Nakon nekoliko interpelacija na vladu prešlo se je na izbor članova novog zemaljskog odbora (pokrajinske uprave) te su prema odredbama pokrajinskog ustava izabrana trojica Talijana (Apolonio, Chersich i Salata) i dvojica Hrvata (d-r. Zuecon i Andričić). Zatim povel se je prešana razprava o predlozima sporazumno postavljenim između većine i manjine od zastupnika Bennatia i Spinciča, kojima dađe se nalog novom zemaljskom odboru, da izradi zakonsku osnovu o narodnosnoj razdiobi občina i o uređenju odnošaja između obih narodnosti i na drugim poljima javnog života i pokrajinskog. Primiljena je jednoglasno zakonska osnova, kojom se u savezu s pregovorima o definitivnom uređenju občina odredjuju neke provizorne ustanove o produljenju trajanja funkcija občinske uprave. Nakon što su se zastupnici Spincić i Bennati te socijalni Ritossa izjavili u prilog, a namjestnik knez Hohenlohe obrekao, da će se zauzeti, da zakonska osnova dobije previšnju sankciju, primljena je jednoglasno prešni predlozi, kojima se poziva vlada i zemaljski odbor, da dadu shodne odredbe o ublaženju oskudice. Predsjednik na to objavljuje da se sabor za ljetne praznike odgadja te diže sjednicu.

Slovenski klerikalci za nastavak obstrukcije. Tekom nedjelje obdržavalo je više slovenskih zastupnika od pučke stranke izborničke skupštine, na kojima je svima bilo zaključeno, da se u jeseni nastavi sa obstrukcijom u carevinskom vieću. Obstrukcija se ima voditi sve dotle, dok Slovenci ne izvjošte jednakopravnost sa Niemcima.

Federalizam na vidiku. Tajnik mladoćeske stranke d-r. Skarda izjavio se u jednom govoru, da je njemu poznato iz veoma pouzdanog vrela, da se na visokom mjestu bave mislju o uvedenju federalizma. Pri tome bi i Češka bila uzeta u obzir za podieljenje veće autonomije.

Razdor među magjarskim socijalistima. U vodstvu magjarske socijalno-demokratske stranke nastao je razdor, uslied kojeg su tri organizacije iste stranke i to: staklari, kožari i kamenarodnici obdržavali svoje skupštine, u kojima su vodstvo stranke oštro kritikovali. Konačno je primljena rezolucija, u kojoj se osobito oštro proti uvedenju klature kod ugarskih socijalno-demokratskih stranaka prosjeduje. Obstoji bojazan, da će ovaj razdor imati još daljnijih posljedica.

Župnik Hlinka. Slovački zastupnik u peštanskom parlamentu Hođa predao je ugarskom ministru pravde Dr. Guntheru molbu na kralja. U njoj 3000 stanovnika Ružomberka bez raz-

like vjere mole, da se župniku Andriji Hlinki još preostala kazna odпусти.

Trgovinski ugovor sa Srbijom. Beogradski mladoradikalški „Dnevni List“ javlja, da će na jesen sigurno doći do zaključka trgovinskoga ugovora između Austro-Ugarske i Srbije.

Izvanredna sesija bugarskog sabornja. Bugarski listovi javljaju, da je vlada riešila, da pozove narodno sabornje u vanredan saziv, koji bi trajao 10, do 20 dana, Kakva je potreba za saziv sabornja, za sada je nepoznato.

Njemački državni kancelar. Kako je sada konačno uglavljeno predstaviti će se novi državni kancelar Bethmann-Holweg koncem mjeseca rujna kralju Franji Josipu. Kod te prilike sastati će se Bethmann-Holweg i sa austrijskim ministrom izvanjskih posala barunom Arentthalom, te će o lebdećim političkim pitanjima razpravljati. Hoće li kod toga sastanka i vodilac izvanjske politike trećeg saveznika ministar Titoni prisutan biti, nije još poznato.

Sureset u Cherbourg. Car Nikolaj i carica posjetile u subotu na večer „Veritte“, na kojoj je predsjednik Fallieres dao u počast kraljiskim supružima diner. Fallieres je u svojoj zdravici rekao, da ga prisutnost carskog ruskog para uvjerava, da je savez Rusije i Francuske jamstvo mira, te očekuje, da će taj savez i u budućnosti biti od dobrih posljedica. Car Nikolaj rekao je, opet, da je uvjeren, da je savez tih dvih država podloga obćega mira. Poslie dinera priredila je francuska momčad mletačku svečanost, a u pol 11 vratio se ruski carski par u svoju jahtu. — Predsjednik Fallieres konferirao je na svojoj jahti dalje vremena sa ministrom Pichonom, koji je oduze konferirao sa Izvoljskijem.

Iz grada i okolice.

„Hrvatski Sokol“ u Šibeniku da proslavu svoje desete godišnjice dne 29. t. mj. što dostojnije i urednije provede ustrojio je, kako javismo, razne potrebite odbore, koji će se zauzeti oko svih onih priprema i poslova, koje ovakova proslava iziskuje. U četvrtak na večer imali su članovi tih odbora dogovor, iza kojega su se sastali, da se konstituiraju. Ustrojeni su ovi odbori:

Eksekutivni odbor, odbor za uređenje „Poljane“, odbor za kijeenje grada, odbor za zajednički objed, stanbeni odbor, zdravstveni odbor, tehnički odbor, novinarski odbor, kancelarijski odbor, onda, k-tome još gospojinski odbor i odbor za doček gostiju. Ova dva zadnja odbora konstituirat će se koji dan prije proslave. Na ravnanje zanimanima i svim onima, kojih se ova proslava tiče, donosimo ovdje i imena pojedinih odbornika: Eksekutivni odbor: Bulat Hinko, Blažević Niko, Delfin Fino, Novak Krešimir, Protega Vicko. Odbor za uređenje Poljane: Bulat Hinko, Delfin Fino, Delfin Rio-kard, Drezga Marko, Fakčević Blaž, Juras Vicko, Panjkoš Niko. Odbor za kijeenje grada: Bergnocchi Ivan, Jadronja Krsto, Kulić Vladimir, Mrndje Josip, Novak Krešimir, Sponza Silvij, Škugor Spiro, Zorić Iviša. Odbor za zajednički objed: Drezga Josip, Giovanizio Rikard, Grimani Ivan, Međić Vjekoslav, Živković Mate. Zdravstveni odbor: Bogić Dr. Ergo, Drinković Dr. Mate, Dulibić Dr. Frane. Stanbeni odbor: Kovačev Pavao, Protega Ante, Stoičić Stipe, Trlaja Joso. Tehnički odbor: Blažević Niko, Protega Vicko. Novinarski odbor: Drezga Josip, Kulić Vladimir, Sirovica Dinko, Kancelarijski odbor: Bogić Srećko, Bulat Ivo, Dellagiovanna Justo, Karadžole Josip, Marković Vicko.

„Hrvatskom Sokolu“ u Šibeniku darovaše da počaste uspomenu pok. Ivanle Klementine Sigoreo d-r. Ergo Bogić K 5, Novak Krešimir K 2. Uprava „Hrvatskoga Sokola“ najliepše se zahvaljuje.

Sutrašnji izlet u Betinu sprema se bit vrlo liep. Putuje se parobrodom „Krka“ u 6 sati jutrom. Tko želi sudjelovati, može se još prijaviti najdale do večeras. U Betini pak učinjene su sve moguće pripreme, da slavije uspje što krasnije. Zdravo Sokoli!

Zadarska rulja i Šibenčani. Višlad zadarske ulice sve se prieti, da će se osvetiti na svakom šibenčaninu, koji stigne u Zadar. Na umirenje te višlade spominjemo, da su se za zadnji izgreda protiv Hrvatima našla u Zadru samo dva šibenčana i to dva dječaka, koja su tu višlad zala junački razrtali. Neka sada promisle, kako bi im bilo, kad bi se namjerili na malu četu od samih pedeset šibenčana. Bilo bi trke preko Krke. U ostatom, neka se višlad koprcu slobodno, samo neka se čuva da ju kad-god ne trevi nenadnja.

„Ubožkom domu“. Časna obitelj pok. Ante Inchiostri udjelila je 100 K. Uprava „Ub. doma“ na liepom daru najsmjernije zahvaljuje.

Zviždanje parobroda pod obalom bilo je, kako javismo, zabranjeno oglasom lučkog odaslanstva, ali medjuto zviždanje se i nadalje čuje. Nek se providi!

Grom. U prošlu sriedu u Vodicama puče grom i ubi dvie krave Josi Strikoman Melkovic, koji se nalazi u Americi. U dlaku ne zaglavi mu i dvanaest godišnji sin Luka, jer dok puče grom, ovaj imao nastojenu ruku na istoj kravi. I dječaka je grom mala ošinuo, pa i dvie ovčice. Tako vam je danas: kud će grom već u ševaratu kuću.

Postaja za opasanje krmadi. U Sejacima-Donjemopolju — občine šibenske ustanovljena je na posjedu g. Krste Jadronje državna postaja za opasanje krmadi. Obavješćuju se o tom osobito zanimani žitelji okolišnih sela.

Novi brijački salon, čisto hrvatska ustanova, bio je otvoren, da se udovolji čestoj i davnoj želji, t. j. da Šibenik u gradu dobije svoju hrvatsku brijačnicu. Treba priznati, da su mnogi i mnogi naši ljudi shvatili, kako im je dužnost podpomagati takovu ustanovu, pa kao što ove idie svaka hvala, tako ide opravdan prikor svim onima, koji se nisu ni do danas znali otrešiti kojekakvih bedastih obzira, pa vole služit se kod drugoga, kod Talijanaca, jer su se tobože kod njega, služili prije nego li je otvoren hrvatski brijački salon. Zadnji dnevi i zadnji dogodjaji bit će i tima otvoriti oči, te bit će vidjeti, da se u Šibeniku i svagdje zazor i sramota pomagat Talijanaca hrvatskim novcem, a hrvatske ustanove zanemarivat. Budimo ljudi, Hrvati u svemu!

Cirkus Zavatta pripio je, te će se predstave držati za samih pet dana. Vele da su sile dobre.

Pokrajinske vijesti.

Za c. kr. državnu policiju u Zadru. Poslie poznatih dogodjaja „Smotra“ donosi ovo: „Kako doznajemo, ministarstvo unutarnjih posala izjavilo je, da se sa vladine strane ne ima načelnih prigovora prikazivanju na ustavno predavanje dalmatinskog saboru zakonske osnove, kojom se za glavni grad Zadar i njegovu okolicu povjeravaju naročito vladinom organu ovi poslovi mjestnog redarstva: briga za ličnu sigurnost i sigurnost vlastništva; brigu za sigurnost i lakoću prometa na putevima; policija nad službenicima i radnicima; primjenjivanje pravilnika za služničad te policija nad javnom čudorednošću. — Mi ovo prenosimo radi kronike.“

Kotarska gosp. zadruga u Imotskom. Namjesništvo je posvjedožilo pravno postojanje kod gospodar. zadruge u Imotskome i odobrilo izbor d-ra. J. Mladinova u Imotskom predsjednikom i o. Stanka Marušića podpredsjednikom.

Liepa pojava. Pišu iz Malog Lošinja, da su ovih dana bile izložene radnje učenica „Družbinog nastavnog tečaja“. Izložba je u svakom pogledu prekrasno uspjela. Kao osobito liepa

pojava ima se izvući pažnja, koja se posvećivala narodnom vezanju, što se ima pripisati nastojanju učiteljice gđice Vuković. Na izložbi su izložene i njekeje radnje, koje su učenice načinile za „Družbu“. Kako saznavamo, imao bi se preostatak neprodanih komada uručiti Cirilo-Metodskim zidarima u Zagrebu i čijom bi se preprodajom mogla pridonetii vrlo liepa svotica „Družbi“, koja je otvorenjem ovakove vrsti škole opet dokazala, da stoji na visini svoje zadaće i da zaslužuje povjerenje i pomoć Hrvata!

Podadmiralat u Zadru. Novine natučaju, da se u vojničkih krugovih razpravlja o tom, kako bi se ustrojio podadmiralat ratne mornarice u Zadru.

Naši dopisi.

Gornje Primorje, 5. kolovoza.

Početkom mjeseca lipnja minula je godina dana, da je naše občinsko zastupstvo razpušteno.

Po §. 110. O. P. preinačena pok. zakonom 23. prosinca 1907. najskrajnji rok za nove izbore godina je dana, brojčed od dneva raspusta.

U nas izborima, uzprkos svega toga, ni traga ni glasa; dapače puka je glas, da će se raztezat do mile volje. Svakako u saboru bit će o tom govora, obzirom na četvrtu stavku §. 110. O. P., pa se čudom čudimo zemaljskom odboru, što stvar ne pospješi.

Obćinari.

Iz hrvatskih zemalja.

Rigoroz Dalmatinaca na zagrebačkom sveučilištu. Sa zadovoljstvom mora se konstatirati, da broj rigorozanta iz Dalmacije na zagrebačkom sveučilištu sve to više raste. Tekom ove godine položeno je takvih rigorozata preko dvadeset. U zadnje vrieme položije pravničke rigorozate uz ostale Niko Andrijašević, Josip Barić, Artur Nikolić, Ljubimir Kunjašić, Antun Politeo, Juraj Pečarević, Marin Bego, Mato Bonačić, Marko Palunok. Bili su promovirani na čast doktora prava J. Pečarević, M. Bego, M. Palunok. Držimo da je ovo najpraktičniji način za rješjenje našeg sveučilišnog pitanja. Sto više bude naših djaka polagalo izpite i rigorozate u Zagrebu, austrijska vlada će biti prisiljena, da prije pristupi rješjenju ovoga pitanja.

Umirovljenje velikoga župana Gavranica. „Narodne Novine“ donose: Kralj je rješjenom od 16. srpnja 1909. stavio velikoga župana županije modruško-riečke u trajno stanje mira. Tako zapade još jedna zvijezda sa Rauchova neba!

K 100.297-0 sakupljeno je dosada za Strossmayerov spomenik, kako to obavješćuje odbor gospojinskog društva za podignuće spomenika velikome meceni hrvatskoga naroda — vladiki Strossmayeru. Slobodni smo ovom zgozom zapitati, a što je za spomenikom? O tome se svašta pripovieda. Jedni vele, spomenik će se što prije dići, samo odbor nije na čistu za mjesto gdje da se digne. Drugi opet vele, da će se spomenik dići godine 1913, neki opet čak 1915. na 100godišnjicu Strossmayerovog rođenja! Nebi škodilo malo više svjetla u ovoj stvari sa strane odbora, možda bi to i bolje djelovalo na samo sakupljanje.

Senjski biskup. Pišu iz Senja: Kako iz krugova svećenstva senjske biskupije doznajemo, rješeno je osobno pitanje glede popunjenosti biskupske stolice i biskup će biti dosadašnji vikar presv. d-r. Roko Vučić. Što se to imenovanje ne oglašuje, uzrokom je pitanje o od-

čiepljenju grada Rieke od spomenute biskupije, jer nije žalibože istina, da je odnosni zahtjev Riečana i Magjara zabačen, kako su to naše novine prerano doniele i tim stvari mnogo škodile, nego je istina, da je to pitanje sada možda akutnije nego li je bilo ikada prije. Sveta stolica opire se doduše, pače je i svoga referenta poslala u Budimpeštu i u Beč, da nastoji skloniti magjarske krugove, ne bi li popustili, ali kakav će biti uspjeh kod ovih, to si možemo misliti. Ostaje još jedina nada u Nj. Veličanstvo i u Nj. Svetost papu Pia X. U Senju se nadaju, da Nj. Svetost neće popustiti velikoj presiji i da će dr. Vučić biti doskora imenovan biskupom neokrnjene senjsko-modruške biskupije.

Slovinci na Gajevoj proslavi. Dne 29. srpnja 1909. upravio je načelnik ljubljanski g. Ivan Hribar na proslavni odbor pismo, kojim mu javlja da će grad Ljubljanu kod predstojeće Gajeve proslave zastupati posebna deputacija, koju će on predvoditi. Krapinu je ta vlast osobito obradovala, te se već sada sve sprema, da što dostojnije i ljepše dočeka milu braću Slovence, a naročito odličnog vojdu Ivana Hribara.

Proslava 700-godišnjice grada Varaždina. Kako javljaju, konstituirao se posebni odbor, da se prigodom proslave ove, 700-godišnjice priredi skromna izložba starina naročito povelja i historijskih izprava iz povjesti grada Varaždina. Obzirom na to, da je Varaždin jedan od najstarijih ulogova u domovini, te da je važnu historijsku ulogu igrao za vremena Arpadovića, invazije Turaka u 18. stoljeću, biti će ta izložba vrlo zanimiva i mora se pohvaliti misao odbora, da građanstvo upozna sa tim historijskim blagom.

Bosanski sabsorski statut bio je stopro nazad mjesec dana priobćen austrijskoj vladi, ali ga je ona nazad 20 dana povratila ministru Burianu, tražeći neka razjašnjenja koja su već stigla u Beč. Austrijska vlada želi, da budu uzete u obzir neke želje bosanskih Srba, koje su sadržane u poznatom memorandumu ustanovljenom sa strane pravoslavnih prvaka u Bosni.

Novi upravni odbor u Puli. Poslie dugog pregovaranja uspjelo je, da namjesništvo sporazumno sa zemaljskim odborom, imenuje novi upravni odbir za privremeno vodjenje občinskih posala do novih izbora. Novi odbor sastavljen je ovako: Predsjednik: odvjetnik Karetan. Članovi: Benussi, Rea, Suppan, Petris, odvjetnik Zuceon (pošto ju ovaj izabran istodobno članom zemaljskog odbora, to će ovdješnji Hrvati morati da predlože za upravni odbor drugoga), Lovisoni, Ghernotto i Tuntar.

Na Rieci se ne smije vijati hrvatska zastava. I to smo doživjeli pod vladom frankovačko i najhrvatskijeg bana. U ponedjeljak je naime stiglo na Rieku iz Hrvatske oko 200 osoba, najvećim dielom svećenika, koji su išli u Dubrovnik na euharistički kongres, te su se odmah ukrcali na posebni parobrod ug.-hrv. par. društva, koji ih je odvezao put Dubrovika. Ovi svećenici nosili su sa sobom hrvatsku zastavu. Oni su pod tom zastavom htjeli poći na parobrod korporativno. Ali policija, čim je vidjela, da su svećenici razvili hrvatsku zastavu, odmah je kao izvan sebe doletjela k njima, je im zabranila nošenje hrvatske zastave. I oni su je morali saviti i mehnuti u podastavu, da ju nitko ne vidi. Na taj način bilo im je slobodno poći do parobroda. Takova što nije se događajalo ni pod Kluenovom erom! Ali da, Rauch je ipak najhrvatskiji ban i širilje hrvatske ideje!

Ipak se napreduje! Zastupniku srbske samostalne stranke Dr. Dušanu Pelešu zabranjeno je obdržavanje skupštine u njegovom kotaru Glina. Tom se prigodom brojavo obr-

tio kralju, a u brzovaju kaže: „da bi Vaše Veličanstvo blagoizvoljeo sazvati hrvatski sabor, koji vazda vjernoj Hrvatskoj... i t. d.“ Da se je prije do ovog došlo, koliko bi se bilo zla prištedilo?!

Novčarstvo u Hrvatskoj. Prema najnovijim podacima od god. 1908. bila su u Hrvatskoj i Slavoniji 842 novčana zavoda, i to 43 banke, 125 štedionice i 647 vjersijskih udruga. Svi ovi zavodi imali su ukupno u okruglim brojkama 63-3 milijuna kruna dioničke glavnice i poslovnih dielova i 18-7 milijuna kruna pričuve. U svojim listnicama imali su mjenica za 114-7 milijuna kruna, a štednih uložaka 172-5 milijuna. Dobiitka su polučili u svemu 7-7 milijuna kruna. Kod poštanskih štedionica bilo je 8 milijuna kruna štednih uložaka, a tražbine hrvatskih stranaka u čekovnom i clearing-prometu, iznosile su 120 milijuna kruna.

Izložba groždja.

„Kotarska gospodarska zadruga“ u Šibeniku priredjuje kroz dane 20., 21. 22. rujna t. g. svoju treću izložbu groždja. Prve dvie izložbe, koje su se obavile g. 1897. i 1898. bile su držane, da se prouči ampeforografija naših loza i naprama tome udesi rad pri obnovi vinogradu u kotaru. Zadruga je u ovom pravcu svoju dužnost izpunila, a jeli cilj bio postignut, to ona ne može da sudi, jer se to na nju ne odnosi. Svakako možemo mirmek do reći, da niese bile uzaludno držane, jer se je od onog roka do danas gojenje loza zobotica znatno razprostanilo u našem kotaru, a nadamo se, da će sve to više i da će se jednom moći veća količeka groždja ranog za zobjanje prothriti iz našeg kotara na svjetska tržišta.

Da se što uspješnije postigne svrha bilo bi dobro, da se naši vinogradari okoriste sa onim, što im namjesništvo stavlja na raspoloženje i da počnu u većoj mjeri gojiti takove podloge, koje najbolje odgovaraju našoj klimi i najljepše ljube navrtak naših raznih loza, li onih, koje su se u našoj kući klimatizirale.

Saobraćaj stranaca u naše krajeve biva sve to češći. Izmedju njih 90% ima belesnih osoba. Kad uzmemo, da bolesnik najvoti groždje, tad nam postaje jasno, kako bismo mi mogli posve koristno unovčiti naše rano groždje, kad bi ga samo imali. Na rad oko sadjenja i navrtanja ranih zobotica, a nećemo se pokajati. Ranom groždju je ciena na svjetskim tržištima od 1-2 K po kg., a koja li je to golaena razlika prema kasnome, kome je ciena 20-30 para kg. Tko može nek poslušati naš savjet a neće se previrati.

Pošto je vlada uzela u svoje ruke posao o ranom razpčavanju korienjeka za zobjanje, to gospodarskoj zadruzi ne preostaje ino, već da bude pri ruci onim našim vinogradarima, koji bi želili hvatiti se ovim poslom trajno i uspješno.

Treću izložbu, što zadruga priredjuje kroz gornje dane, upriličuje za loze zobotice i za one za pravljenje vina. Svrha i cilj ove izložbe, kako nam kaže zgodno proglas, jest, da se na temelju izkustva stečenih dođe do rezultata, da li se je u pogledu izbora vrsti groždja kod obnove vinograda polučio kakov uspjeh i što bi se moralo još izpraviti i da se naše vinogradarstvo dovine do savršenstva. Uprava zadruge prima prijave za utjecaj na izložbu do 6. rujna t. g. Svaki onaj koji se prijavi dobiti će skrizaljku koju mora dočeti izpuniti u svim stupcima i dostaviti zadruzi najdalje do 19. rujna ove godine zajedno sa groždjem koje će izložiti.

Priručnik za ribara.

Svršetak.

Evo me pri koncu. Ovim skromnim priručnikom nastojao sam nadopuniti onu prazninu, koja se je kod naših ribara opažala i pružiti im u ruke knjigu iz koje mogu da saznađu najzudnije, što im je za rukovođenje njihova obrta potrebno. Znam, da nisam napisao sve ono, što bi se dalo napisati o našem ribarstvu, ali pošto moja namjera nije bila, da napišem ni stručno djelo, ni kojekakovu kritiku vlastima, kojima je nadzor nad ribarstvom povjeren, već jedino, da tebe, ribaru, brate, uputim u onom što ti je raditi i kako tvoj obrt rukovoditi, da naše ribarstvo složno podignemo i uredimo, pa držim, da sam se tome odizao. Nemoj misliti, da su samo vlasti pozvane, da urede naše ribarstvo. Ne. Vlasti su tu da samo podpomazu tvoj rad, tvoj obrt, kome ti moraš prvi biti branik i čuvar. Jesi li vidio, da tvoj brat, ili koji mu drago drugi rabi pogubnu mrežu, ili opazio, da riba dinamitom, mlićom, baluketom, karbitom, živim i žeženim vaponom i t. d. opomeni ga. Jeli tvoja opomena ostala bespješna, daj mu razumiti, da nije pošeno nanašati kvara obćem blagostanju našemu.

Kad pak ni ovo ne bi pomoglo, tad ga osjeti da je tvoja sveta dužnost svaku prijavi vlasti. Nemoj se plašiti, ako ti reče, da si „spiuin“: Ovo nek bude za tebe čast. Što ti sutra naš posjednici i težaci učinili, da im dodje neprijatelj pak u livadu posije divlju otrovnu travu, u njivu baci kukulj, a u vinograd šaku filoksera, ili u maslinjak pregrst uši? Bili čoban ostao hladnokrvan, da mu dušmanin baci među blago kapu krpelji ili šaku obada? Nebi sigurno. A tko bi mu dao krivo? I vi, dragi ribari, sledite isti primjer. Budite svjestni, budite ponosni, da je more vaša bogata njiva, a da su njegovi morsk stvorovi, koje je Bog dragi Vama za hranu stvorio, isto ono što su za težake i posjednike njihovo žito, kukuruz, loza, maslina, ovce, janjci, volovi i ino blago.

Engleska se ponosi sa svojih 45.000 ribarskih ladja, 264.000 ribara i dobitkom od preko 250 milijuna kruna; Sjevero-savezne države su 184.500 brodova sa dobitkom od preko 200 milijuna kruna; Francuska sa 20.000 brodova s dobitkom od 5.000.000 kruna; Norveška 11.500 brodova i 50.000 ljudi sa dobitkom od 5.000.000 kruna; Rusija 12.000 brodova s dobitkom od 7.000.000 kruna; Nizozemska sa 40.000 brodova i 10.000.000 kruna dobitka, a da nespminjeno

ostale države svieta, dosta nam budi da Japan cieni toliko svoje ribarstvo, da se isto predaje kao poseban predmet na univerzi u Tokiu.

Mi smo doduše u Dalmaciji, recimo ribarskoj zemlji, a ipak naša zagora oskudieva i u posne i u mrsne dane ribom, dok naša riba se prodaje u Trstu, Beču i drugdje možemo reći uz istu cieniu kao i kod nas. **Nazad vremena.** „Hrvatska Rieč“ bila je doniele jedan članak u kome je zagovarala, da se s obzirom na skupocu živeža stave u doticaj primorske obćine sa zagorskim i da podignu takovu vrst zadruge, koje bi izmjenično trgovale sa samim proizvodima t. j. zagorski predjeli šaljali bi primorju svoje proizvode, koje primorje treba, a primorje bi slalo zagori svoje koje zagora treba.

Ova zamisao imala je se dobro proučiti, a mislimo da bi se dala i izvesti, ako i ne baš podpuno ovako, ali svakako bi, pa makar pod drugim oblikom, **Drugi bi kod nas bilo razvijeno na primorju** ribarsko zadrugarstvo, a po zagorskim predjelima gospodarsko zadrugarstvo, te kad bi se spojio bratski vez medju ovim zadrugama stalni smo, da naše primorje nebi oskudijevalo ni jajima, ni peradi, a zagora nebi zaista ribom, ako

ne obořitom, a ono nebi sjegurno ribom za mali pluk. Kad bi naš seljak iz zagorskih predjela u istinu sam prodavao recimo jedno jaje 10 heler, par piladi 3-4 K, a par tuka od 10-16 K nebi iligovirova, jer on bi dobio, ali na žalost tako dere nas na primorju, to su bezdušni zakupnici. Ovako je isto i sa ribom u zagorju. Zimi girice (gavuni) kupi zakupnik na primorju recimo najviše po 28 para kg., a u zagorju ih prodaje po 80, a da ne govorimo o većoj ribi, kojom znadu paziriti da se i Bogu mili.

Kako je danas uređen izvoz ribe za Beč, to je baš žalosno. Ribara se hvata za vrta, a naše pokrajina trpi, jer ponestaje za nas zdrave hrane. Bezdušni agenti pune svoje tobolce, a vlada misleći da tim ide u susret razvoju našeg ribarstva, dieli ovakovim društvima masne subvencije.

Treba da mi promienimo pravac, a to ćemo učiniti ako nastojimo, da u prvom redu uvedemo prodaju svakojake ribe, a osobito one za mali pluk po svim zagorskim predjelima naše domovine, a za veću i obořituju ribu, ako sami otvorimo prodaju po Bosni, Hercegovini, Hrvatskoj i našim slavenskim južnim zemljama.

Kako bi se to dalo izvesti, danas ne može se govoriti, o tome će biti govora i us-

Grozdje najbolje da se postavi u košarice i to 3-4 grozda od svake vrste. Grozd mora biti sa dva tri kolica i sa lišćem, koji se nalazi na tim koloncima. U slučaju da lišće blizu grozova nije zdravo ili podpunno razvijeno, neka se tada ubere zdravo lišće s istog panja, po mogućnosti sa položaja istog na prutu s koga se je otrgnuo grozd sa nerazvijenim lišćem.

Za grozdje, koje dozrieva iza 20. rujna, neka se isto pošalje na izložbu.

Oni izložitelji, koji pošalju više vrsta, a siromašni su primiti će nagradu i to od 5-10 i 15 kruna. Bogatiji biti će po zaslugi osobito nagradjeni. Prem je ova izložba skroz škromna i na neki način upriličena za sami Šibenski kotar, nebi bilo zgoroga, da istoj sudjeluju i vinogradari iz drugih zaraženih kotara, koje bi mislim uprava zadruge dragovoljno primila.

Pri zaključku iziđemo želju, da bi namjestaštvu prigodom izložbe upriličilo izlet vinogradara iz neokuženih predjela, kako je to radilo za Novalju, Vranu, Arbanase i drugdje. B.

Naše pčelarstvo.

Dok se po drugim pokrajinama razvija racionalno pčelarjenje na vas mah, dotle kod nas još sve driema. Dosta je pogledat po Hrvatskoj i Slavoniji kako se u tom vrlo lepo napreduje. Tamo na 30. t. mj. imaju zemaljski kongres hrv. srb. pčelara u Rumi, gdje se otvara i II-a pčelarska izložba. A mi? Kod nas bi mogao biti kongres trutova, a izložba opustijih košnica. O pčelarnu u Kranjskoj ne treba ni govoriti, buduć se kod njih ta liepa grana gospodarstva tako razvija, da se od iste proda u strane zemlje na hiljade i hiljade košnica živih pčela. Kod njih nije pčelarjenje nuzredna stvar, njima je pčelarstvo ko nami vinogradarstvo ako ne i više.

Kod nas ovaj se grani gospodarstva gotovo ne daje nikakova važnost, ne daju joj ni one novine, koje najviše čita naš mali narod, jedini koji može da se tom strukom bavi.

To je valjda zato, što u svemu treba da budemo za koji vjek nazad. Dalmacija ni u ovom pogledu ne bi morala biti zadnja, pošto imamo povoljniju prirodu nego li druge zemlje za ovu kao i svaku drugu poljsku struku.

U ovom bi morala vlada prva dati znak života preko svojih putujućih učitelja i to praktično. Dovoljna bi bila tri godišnja mjeseca, t. j. travanj, svibanj i lipanj, da isti po selim svoga kotara pregledaju one, koji pčelare sa ljubavlju, is istim liepo razumati i udjeliti par košnica sa pokretnim saćem i u isti spremiti rojeve ili zavrci pčelinji dom putem preganjanja iz starih košnica što je još bolje.

Kod nas mnogo ima pčelara, koji se ništa ne brinu za pčele, oni gupaše barbarški postupaju sa pčelam, duše ih sa sumporom, a to zato što se u taj posao ništa ne razumije, a borme u što se tko ne razumi, zato ga glava ni ne boli. Oni koji ljube pčele ne rade tako i oni liepo puštaju da se pčele liepo roje, a tada starce o sv. Anti prignu u druge košnice i kljuk povade. Istina da od prigona ostaje samo oko 50% a ipak je ovo kud i kamjo bolje nego da ih se duši. Ovakvim pčelarima dat pojma o životu pčele i po koji par košnica, bilo bi ponukovati i ostale u selu na višu pažnju oko radišnih pčelica.

Naš težak je sumljivi Toma, on nevjerojate dok ne vidi, ali čim je nešto pametna vidio, on se lako prilagodi novom poslu. 20-30 godina zagora nije znala za višnje, a sada ima ih koji prodadu po više stotina kili, buduć su navrnuli rašeljke. Oko vrtala su se malo bapjeha tek onda, kad se kod nas razvije ribarsko zadugarstvo.

Prije neg dovršim, dragi moj ribaru, sjeti se rieči stručnjaka koji nam veli, da nijedna država na svijetu ne može se nazvati bogata, bez bogastva svoga mora. Znaj, da prvi uvjet veličine i bogastva daje more narodima, da uzgumno razviti svoju snagu, proširiti svoju vlast, bditi nad svojom neodvisnosti i zlatnom slobodom.

Ja te, dragi ribaru, ostavljam, prem bih još mnogo toga imao da ti preporučim za tvoje dobro.

Tvoj rad je težak, kako sam ti napomenuo. Da ti bude lakše snositi ga, uzdaj se u Boga, u svoje zdrave ruke i primi na srce sve one, što ti je ovdje rečeno, e da ribarstvo naše bude ne samo tebi dobit i radost, već dika i ponos ciele domovine nam Hrvatske!

U ŠIBENIKU, na gospu od Andjela 1909.

Vinko Belamarić,
naučitelj.

vili, a danas po vrtlima svega. Krumpira, fažola, boba i svake druge zeleni. Čuje se neke gdje kažu: više mi vrtli valjaju, nego ciele baština.

U svemu se dakle može postić liep uspjeh sa našim težakom. Sa malo volje, uvjeren sam, da bi se i sa pčelarenjem pošlo vrlo na bolje, oko kojeg ne treba modre galice niti sumpora ni drugih zanoveti. Pčelar samouk.

Revolucija u Španjolskoj.

Po vijestima iz Londona ne valja ni najmanje vjerovati izvještajima španjolske vlade, koji su veoma optimistične naravi. Vlade su čete, istina, zagospodovala Barcelonom, ali za revolucionarac opet gospoduju ciele pokrajinom Katalonije, gdje imadu mnoge pritaše. U pokrajini su odaslane čete, da pokušaju zaposjednuti njene gradove, ali su na taj način oslabljene vojne sile u Barceloni. Revolucionari su odlučili organizovati gverilje u cielej pokrajini. Ova će se taktika prihvatiti u sjevernoj i središnjoj Španjolskoj. Što više, u Kataloniji su ponovno uskrsnule želje za separiranjem.

„Temsov“, dopisnik iz San Sebastiana dobio je od neke ugledne ličnosti izjavu, da je revolucionaran pokret bio pripravljen već davno. Pripravljalo se proglašenje generalnog štrajka za 2. t. mj., ali je policija, bilo to radi nesporazuma, ili radi izdajstva, otkrila zavjeru i poapsila pročelnike u Bilbau, u Madridu i u Saragozi.

Novine su medjuo pune padrobnosti o događajima u Barceloni. U izvještajima se izižde, da je vojnička disciplina bila uzorna. Niti jedan se vojnik nije opro naredbi, da puca. Sada se računa, da je poginulo 90 ljudi, da ih je ranjeno 200.

U Barcelonu je doplovila bojna ladja „Temerario“ sa vrlo mnogim zarobljenicima. Pučanstvo je mirno.

Barcelona malo po malo poprima i opet svoj normalan izgled. Željeznice i opet redovito kreću i vraćaju se. Nekoji su od uapšenika, što bijahu zatvoreni u ladji „Temerario“ pušteni na slobodu.

Kralj se je opet prošetao ulicama Madrida. Na svome povratku, nedaleko kraljevskog dvorca, namjerio se je na nekoliko novinare. Pozdravio ih je i zapitao, imadu li kakovih vijesti iz Barcelone. Oni mu odgovorili niečno. On je rekao, kako i on ne zna ništa. Za tim im je pružio ruku i udaljio se. On se je imao da vrati prošle nedjelje u San Sebastiano, ali je situacija učinila njegovu nakanu neizvedivom, Francezke oblasti odgovorile su niečno na zahtjev španjolskih konzula, da se zaprieči španjolskim bjeguncima, koji su se zaklonili u Francezku, činiti svaku manifestaciju. Francezke su oblasti izjavile, da one ne raspolažu dostatno jakim oružništvom i policijom, kojom bi mogle odpraviti vojničke bjegunce u krajeve duž gornjeg teka Loire, kako bi to valjalo uraditi prema međunarodnom ugovoru.

General Marina pokušao je iztražiti, koje pozicije zauzeše Kabilii. Kad je on opazio, da su Kabilii povukli svoje straže, naložio je nekoliko bataljunima lovaca, da odmarširaju podnožjem brda. Kabilii su dojahali u velikome broju, da prate gibanje španjolaca, ali nisu opazili, da se kod obale, njima za ledjima, nalazi bojna ladja „Numancia“. Sa ladje izapališe na Kabilu i isto, vjernice nekoliko baterija, te je od topovske vatre poginulo mnogo Kabilia.

Izašlo je službeno izvješće o događajima u Barceloni. Revolucionari su navallili na 35 samostana, a od tih je 27 spaljenih. Mir je uspostavljen. Uapšeno je oko 400 revolucionaraca.

Željeznički spoj izmedju Saragose i Barcelone opet je uspostavljen. Ustaše je razoružao general Monet.

Mir u Španjolskoj. Nakon krvavih sukoba od prošle nedjelje, koje je vojska na udavno nečuvan okrutni način ugušila, zavladalo je skoro u Cielej Španiji mir. Ali pod ovim pritaženim mirom vlada ogorčenje i žedja za osvjetom. A Španjolac kada izreče: „Vendettas“ onda ju i ovrši. Revolucionari su priredili u San Sebastiano proti kralju vrlo bučne demonstracije, te su ga udavno pogrdili. Kralj se je bacao medju žene, ali ga ove nisu htjele dići. Mnogo je osoba uapšeno, no odmah puštene po nalogu kraljevu. Vlada je utrojila t. zv. „crni kabinet“, koji već radi punom parom. U Cerburu je ustrijeljeno bez suda 400 revolucionaraca.

Smiešan slučaj u španjolskoj revoluciji. Prvog dana ustanka revolucionari su u Barceloni prerezali sve telefonske žice, koje su spajale ministarstvo unutarnjih posala sa redarstvenom prefekturom te su osnovali provizorno obćilo sa glavnim revolucionarnim kotarom. Kada je, dakle, ministar unutarnjih posala pozvao telefonom prefekta u Barceloni, odgovorio je

jedan revolucionarac. Na upit ministrov odgovorio je revolucionarac, da se prefekat ne nalazi u uredu, ali da se za to kod aparata nalazi tajnik. Ministar je, ne krzmajući izdao sve potrebne naredbe, koje su bile dočekane sa smiehom. Bijaše to razlogom, radi kojeg je ministarstvo moglo da primi autentične vijesti istom 48 sati kasnije.

Razne vijesti.

Osuda u pražkoj antimilitarističkoj parnici. Uz silno prisustvovanje publike proglašena je osuda u antimilitarističkoj parnici. Od 47 obtuženika osudjeno je njih 10 na kazan tamnice u trajanju od tri do četiri mjeseca poostrene sa pojedinim postnim danima. Pred sudbenom zgradom sakupljeni svijet priredio je riešenim obtuženicima zivahne ovacije. Kako je poznato bilo je obtuženo 47 pristaša češke narodno-socijalne stranke radi protuvovjničkih agitacija.

Rimska kurija proti glagoljci. Kurija je i opet izdala jedan dekret, koji je poglavito uperen proti porabi glagoljice. Već nakon smrti pape Leona XIII. opazio se je, da novi ljudi u kuriji sasma drugim okom gledaju na ovu povlasticu i sledili sa razni akti, medju kojima onaj najzadnji od godine 1906., kojma se znatno ograničava staroslavenska služba u katoličkim crkvama. Dekret je govorio, da se glagoljica im ukini u onim crkvama, u kojima se zadnjih 30 godina nije trajno glagoljalo. Dekret doduše nije nikada posvema proveden, jer je oćito nosio znatnu povjerdu postojećem pravu. Dalmatinski biskupi bili su se okupili na sastanak u Zadru i viećali o njegovu provedenju, ali o kakvom koraku za ili protiv ovog dekreta nije ništa prodrio na javu. Kada se, da je episkopat bio većinom protiv dekreta. Najnoviji dekret vatikanske kurije, koji je upravljen na austro-ugarski kler, pozivlje se baš na ovaj dekret godine 1906. Opaža, kako se do sada nije [provdajao i pozivlje kler na njegovo vršenje. Zaćudne je, da ovaj dekret pada istodobno, dok se uz ućeće episkopata u Dubrovniku održava euharistički sastanak.

Izseljivanje u sjedinjene države. Pošto je u maju o. g. nastupio službu u luci New-Yorku novi povjerenik za useljivanje William Williams, stupilo je u kriepost znatno poostreno primjenjivanje zakona o useljivanju. Izseljenici se kod svog dolazka na Ellis Islandu taćno pregledavaju, i svi oni, koji podpunno ne zadovoljuju zahtjevima zakona o useljivanju, odbiveni su. Radi toga bilo je u zadnje doba malne danomice većem ili manjemu broju novo nadošlih izseljenika zapriećeno izkrcavanje te su se morali povratiti. Po jednoj objavi izdato od nadzornika za useljivanje od 28. juna t. g., useljenik mora da kod izkrcavanja ima svotu od 25 dolara i željezničku prevoznku kartu do mjesta gdje je naumio poći. Iznos, što ga mora izkazati ne treba uvijek da bude jednak u objavi je naznaćeno, da je u više slučajeva pogibeljno za useljenike da dodju sa manje od 25 dolara, dok u nekim slučajevima mora da imaju i više. Darovi kao i predjumovi potrebnim useljenicima iza njihovog izkrcavanja, mogu se uzeti u obzir (iza kako je riešeno pitanje dali se smiju izkrcati) samo onda ako im to dolazi od njihove bližnje svojte. Nadošlice, koji ne mogu da izkažu 25 dolara i voznu kartu a nemaju u Americi bližnje svojte, redovito se odbijaju, a da im se ne odredi, kako je to dosada bilo, rok da dobave svotu što im fali. Na isti način postupa i s putnicima drugog razreda. Djeci izpod 16 godina, koja ne putuju k svojim roditeljima, dopušteno je izkrcavanje iznimno ako za njih jamče njihova braća, a ne kako je dosada bilo, njihovih stričevih i tetke. Ovim strogim postupanjem ameriĉkih vlasti za useljivanje, do toga je da od strane useljenike nižeg stepena, i to naime onda kad se kane nastaniti u New-Yorku ili u drugim dosta napućenim gradovima. Ovom prigodom ponovno treba iztaknuti, da se gospodarstvene prilike sjedinjenih država iza zadnje rješe polako poboljšavaju te da veliki broj useljenika ne stoji ni u kakvom razmjeru s malim brojem radnika što se traže. Pod ovakvim prilikama i oni krugovi ameriĉke unije, koji inače useljivanje uvijek prijazno podpoćaju, odvrćaju strance da u njihovu zemlju sele.

Spor izmedju Kine i Japana. Radi željezniĉke pruge Antun-Mukden nastao je spor izmedju Japana i Kine, te se oćekuje prelom diplomatskog doćnašaja.

Rusko-francezki savez. O znaćenju se je sastanka cara Nikole sa predsjednikom Falliersem izvajlo ministar izvanjskih posala Izvolski pred nekolicinom pariških novinara na sledieći naćin: „Srdaćni doćnašaji sa Njemaćkom, ententa sa Englezkom i savez sa Franceškom temelji su ruske izvanjske politike. Svrha je ovog sastanka, da se još više ućvrsti savezni doćnašaji sa Franceškom“.

Gospodja Hrzić-Nikolić reangažovana. Gospodja Vjera Hrzić-Nikolić, supruaga g. Mihovića Nikolića, vratit će se opet pozornici, te je, kako saznajemo već i reangažovana na hrvatskom zemalji. kazalištu u Zagrebu.

Svećanost Mckiewiczeva u Carigradu. 17. kolovoza o. g. slaviti će se u Carigradu velika svećanost kojom će se prigodom staviti spomen ploća na kući, u kojoj je umro veliki poljski pjesnik Adam Mickiewicz. Na ploći će biti turskim jezikom uklesana posveta i godina smrti njegove. Ta kuća pripada sad obitelji Ratynskih. Kako je poznato, u Adampolu, jednoj četvrti carigradskoj, prozvanoj po imenu Mickiewiczovu stanuje znatan broj Poljaka, koji su iza narodnih insurekcija napose 1839. i 1863. pribjegili ovamo. Incijator ove svećanosti jest Tadija Gasztovt, autor djela „La Pologne et l' Islam“, sin profesora Vaclava Gasztovta u Parizu. Kako javljaju iz Carigrada, svećanost će biti impozantna.

Uzrujanost Muslimana u Maloj Aziji. Prema službenim vijestima, koje su stigle iz Male Azije, razpoloženje je Muslimana protiv Grka vrlo uzrujano. Ako bi došlo do komplikacija u kretskom pitanju, to je preko 300.000 Muslimana pripravno stupiti u vojsku kao dobrovoljci. Vlasti po mogućnosti nastoje umiriti duhove, izjavljujući, da u pitanju Krete ne će doći do nikakvih zapletaja, pa da je držanje Grĉke vrlo korektno.

Grĉki barjak još je izvješten u Kandiji. Neistinite su vijesti, da je grĉki barjak u Kandiji sknut sa tvrdjave. Zaštitne vlasti uvjeravaju portu, da će učiniti sve, da se barjak skine.

Poplave u Madžuriji. Iz Tokia dolazi vijest o velikim poplavama, koje snadoše Mandžuriju. U poplavi našo je preko 1000 ljudi smrt. U Kirinu, 225 milja od Mukdena, imade 7000 kuća pod vodom, koja neprestano raste.

Uhvaćeni krivotvoritelji novaca. Policija u Hamburgu otkrila je bandu, koja se bavila krivotvorenjem novaca. Našla je i zaplijenila veliku kolićinu krivotvorenih banknota od 20 maraka. Poglavica bande, prijasiñi slikar Gramberg, kada ga je policija uapsila, otrovao se ciankalijem i odmah umro. Njegova je supruga uapšena te je položila obširno priznanje.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavalatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

STECKENPFERD - -
od
Ilijanova mleika **SAPUN**

**najblazi sapun za kožu
kōa i proti sunćanim pjegama.**

Dobiva se svugdje.

22-40

Najboljom

trajnošću odlikuju se četvorine za peći glasovite tvornice Mitscherling u Saskoj, jer nadmašuju sasvim svaku drugu vrst opeka i jer su najradje traženi od svih pekara pod imenom:

„Četvorine Chamotte“

po K 1-10 komad s protegama 28/ 28,5 cm. Ove četvorine podavaju kruhu i dvopeku redovitu vrućinu, te ga ni najmanje ne prigore; uslov, s kojega su najbolje peći na glasu. — Ne pacuju ni pri najaglijem grijanju ili ohlađenju. — Traju po prilici tri godine makar uz neprestaju radnju. Izljićivo skladište za Dalmaciju: 14—25

Tvrđka Faust Inĉlostri — Šibenik.

Po sebi funkcionirajući
namještaji za
podizanje vode
iz dubokih vrela

grad:
najveća slavenska firma u
monarhiji
Antun Kunz
c. k. dvorski dobavljać
(Herlitz, Mura),
ćielni radova i frakca.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA - PODRUŽNICA - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u kontu korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednostima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

DIONIČKA GLAVNICA K 1.000.000

Pričuva zaklada i pritiču K 150.000.
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - - - - Jadrnica u Splitu i Zadru.
Priskrbljuje zajmove uz amortizaciju kotarima, obćinama i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obroćno odplaćivanje. Osjećuranje proti gubitku kod zribebanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovćenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na rućne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

48-52

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinski trg, Borislavićeva ulica br. 2.
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Oštek, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom obćine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sliedeće vrsti osiguranja

I. Na ljudski život:

1. a) osiguranja glavnicu za slućaj doživljaja i smrti;
b) osiguranje miraza;
c) osiguranja životnih renta.
2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojnina sa i bez liećnićke pregledbe.
3. Pućka osiguranja na male glavnicu bez liećnićke pregledbe.

II. Protiv štetbe od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (zita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploća protiv razlupanja.

Zadruga inovina u svim odjelima iznosi: K 1.410.816.28
Od toga jamćevne zaklade: K 1.000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820.000.00
Izplaćene odštetbe: K 2.619.582.36

Za Dalamaciju pobliže obavješti daje: Glavno Povjerenićtvo i Nadzornićtvo „Croatiae“ u Spljetu. Poslovnica u Spljetu, ulica Do Sud br. 356.

PUNJICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE. 52-52

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Obavjest.

Ćast mi je javiti, da koncem lipnja prenosim moj „Hotel Krka“ s restauracijom u kuću Unić, isto na obali povrh kavane „Miranur“.

Preporućujem se svim mojim cienjenim gostima i prijateljima i za u buduće, avjeravajuć ih, da ću svojski nastojati, da budu uvijek i posve zadovoljni.

Šibenik, 14. svibnja, 1909.

Frane Crisjenko,
hotelier.

Sasvim badava svakomu

ura sa lancem

Da našu tvrdku kao i naše nove žepne ure za gospodu i gospodje objavimo, razšiljeno svakomu uz pripisanu K 1— za troškovne (također u poštanskim markama) krasnu uru sa lancem i naš ilustrovani cienik.

Pišite odmah na tvrdku:
HEINRICH WEISS,
Beć 99. Poštanski pretinac. 14-26

Objava! Prodaje se kuća

četverokatna sa prizemljem, teracom i ćatrnjom na liepom poloćaju u Šibeniku kod pazara. Za dalnju obavjest valja se obratiti na vlastnika

Ivana Maglicu
Spljet, Rojska ulica.

Hrvatska Tiskara

SIBENIK.

Izrađuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brošure, sve vrsti tiskanica za obćinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd., te moderne posjetnice, za rućne i vjenćane objave, pozive na zabavu, pjesne redove, osmrtnice itd.

Ima svoju izvrstno uređenu

KNJIGOVEŽNICU

obskrbljenu sa strojem za pozlaćivanje i sa najnovijim slovima, te izvršuje sve knjigovećke radnje sa tiskom u bojama, posrebljenim i pozlaćenim, a prima narućbe za izradbu raznih galanterijskih predmeta, kutija itd. itd.

ŠIRITE - „HRVATSKU RIEĆ“!

Restauracia „Sidru“

prvog reda
ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

Ćast mi je obznanić cienjeno obćinstvo, da se u mojem lokalu toće izabrana vina, kao: dalmaćinsko, istrijansko, biećo, desert, refosco i t. d., te dobro poznato pivo Sarajevsko.

Kuhinja je domaća prve vrsti, koja je obskrbljena u svako doba toplim i mirzlim jelom.

Objed I. reda K 1; II. reda 72 fil.

Naznaćli mi je, osobito, da se moja jela priugotavljaju samo sa naravnim mašći.

Preporućuje se velesćovanjem

Strika Antun.

28-52

Restauracia „Sidru“

prvog reda
ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

Prva hrv. tvornica voštanih svieća Vlad. Kulića u Šibeniku.

Hrvati i Hrvatice!

Pomozite Drućbu
Sv. Ćirila i Metoda

Banca Commerciale Triestina

prima: Uloćke u krunam uz uloćnićke Listove: sa odkazom od 5 dana uz 2 1/2 %
15 „ „ 3 %
30 „ „ 4 1/2 %
Uloćke u zlatnim Napoleonicima ili u engl. funtim. (šterlinam) uz uloćnićke Listove: 15 dana uz 2 %
30 „ „ 2 1/2 %
3 mjes. „ 3 %

NB. Za uloćne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepost 15. og Novembra i 10. og Decembra o. g., izdaje blagajnićke, doznaćnice na donosioza sa skadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Ćiro i Tekući raćun. Valuta od dana uloenja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih raćuna, mjenica glasećih na Trst, Beć, Budimpećtu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uloćne knjićzice na štednju uz dobit od 3 1/2 %

Otvora tekuće raćune u raznim vrijednotama. Inkasso: Obavlja ućerivanje mjenica na sva mjeća inostranstva, odrezaka i izribebanjih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznaćnice na Beć, Beć, Aussig, Bieleć, Brno, Budimpećtu, Karlsbad, Ceryingano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), Split i druge gradove Moarhije bez ikakvog troška, a na inoemstvo po najboljem dnevnom tećaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjeća Monarhije i Inoemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi York, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predjme na vrijednostne papire robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamćevinu za carine skladišta Kontrirnja (Contrirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje: U sobi sigurnosti, koja pruća najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibeći provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocienosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev prezimlja i upravljanje istih.

Osjećuraje vrijednote proti gubitcima zribebanja

Banca Commerciale Triestina.